

मध्व (मत् + विधा) adj. einer von meines Gleichen MBh. 1, 5957. 5, 7089. 13, 4654. Daç. 1, 26. R. 2, 31, 22. fg. 3, 49, 53. Çāk. 54. Ragh. 2, 57. Bhāg. P. 9, 49, 2. Mārka. P. 66, 19. 73, 56. 120, 7.

मध्व्यं (von मधु) 1) adj. zum Soma-Genuss geeignet, — berechtigt u. s. w.: राष्ट्र TBr. 4, 7, 5, 5. मध्व्यो स्तोकावप तौ रराध TS. 3, 2, 8, 2. क्षिण्ययात्रं मधोः पूर्णं दधाति मध्व्योऽसानीति 5, 7, 1, 3. 2, 9, 3. यन्मधुनो मध्व्यं परमं रूपं तेनार्हं परमो मध्व्योऽन्नादोऽसानि Pār. Grh. 1, 3. तन् P. 4, 4, 129. aus Soma u. s. w. bestehend 139. स्तोमाः Schol. = मध्वस्मिन्ननन्तरम् 128, Vārt. 1. — 2) m. = माधव der zweite Frühlings-Monat P. 4, 4, 129. — Vgl. मध्व.

मधु (von 1. मद्) Unādis. 1, 19. gen. n. in der älteren Sprache मध्वस्, मध्वोस् (P. 7, 1, 77. Vārt. Sch. 3, 1, 85. Kār., Sch.) und मध्वनस्, instr. मध्वा, dat. मध्वे RV. 4, 43, 3. loc. मध्वौ. m. n. gaṇa अर्थचादि zu P. 2, 4, 31. Siddh. K. 248, b, 12. 1) adj. f. मध्वो und मध्वौ (P. 4, 1, 71. Vārt. AV. 7, 56, 2) süß, lieblich schmeckend; lieblich, angenehm Çabdar. im ÇKDr. वृत RV. 3, 1, 8. 4, 42, 3. अन्धस् 34, 2. पितृ 1, 187, 2. श्रोपथोः 90, 6. 8. धर्म VS. 38, 10. कन्दस् RV. 6, 11, 3. वचन 39, 1; vgl. TS. 3, 3, 2. मधुस्तनूः P. 4, 4, 129. Sch. unter den Beiw. Çiva's MBh. 13, 1187 (= वसन्त Schol.). — 2) n. Süßigkeit, süßer Trank und Speise, Meth u. s. w. RV. 1, 134, 4. 2, 37, 5. मधु संभतमुत्रियायाम् 3, 39, 6. 5, 43, 1. पूषक्तु मध्वा समिमा वचांसि 4, 38, 10. मधु नो द्यावापृथिवी मिमितताम् 6, 70, 5. 10, 12, 4. 40, 6. AV. 6, 69, 1. 9, 1, 22. यासानायाठा मधु भक्षयति ता न घ्रापः शं स्योना भवतु TBr. 3, 1, 2, 4. 13 in Z. f. d. K. d. M. 7, 271. 274. Insbesondere: a) Soma: सोम्यं मधु RV. 1, 19, 9. 2, 36, 4. 4, 26, 5. 10, 94, 9. अयं मन्दोना मध्वः 2, 19, 2. 34, 5. सधमादे मध्वानाम् 3, 43, 3. 4, 18, 13. अयं मध्वानाम् 46, 1. 47, 1. 7, 91, 5. 92, 2. मदिरं मधु 5, 61, 11. सुपुता मध्वनि 7, 67, 4. गोश्रन्ति मधो मदिरं 8, 21, 5. गोश्रन्तीका मध्वनि 3, 38, 4. मध्वो रसः 5, 43, 4. — b) Milch (H. ç. 98. an. 2, 244. fg.) und Erzeugnisse von Milch, Butter, Schmalz RV. 4, 117, 6. सुतः सोमः परिपिक्ता मध्वनि 177, 3. 7, 24, 2. 3, 8, 1. VS. 6, 2. गावो डडुद्धे वज्रिणे मधु 8, 38, 6. स्तनं न मध्वः पीपयत्त वात्रैः 1, 169, 4. 8, 7, 10. Çāṅkīl. Çr. 5, 10, 18. 7, 10, 12. यासामूर्धमधोः पूर्णं वृतस्य च Açv. Gr. 1, 2, 10, 6. — c) Honig AK. 2, 9, 108. 3, 4, 105. H. 1214. H. an. MED. dh. 11. Halā. 2, 466. Verz. d. Oxf. H. 182, a, 30. fg. In der alten Sprache selten sicher nachzuweisen, da Erwähnungen wie RV. 4, 43, 4. 7, 32, 2 (vgl. HOMER'S Ilias 16, 641. fgg.) und 8, 24, 20 ebensowohl auf Milch wie auf jede andere Süßigkeit zu beziehen sind. मधु सारघम् RV. 8, 4, 8. AV. 9, 1, 17. 19. etwa auch TS. 7, 3, 10, 1. यथा मधु मधुकृतो निर्धयेयुः Çat. Br. 1, 6, 2, 1. 2. 11, 3, 4, 18. 14, 3, 5, 1. चरन्वै मधु विन्दति At. Br. 7, 15. 8, 5. 20. Lāṭ. 5, 12, 21. 8, 11, 24. Açv. Grh. 1, 13, 1. 3, 3, 3. Kauç. 7, 94. Khānd. Up. 6, 9, 1. देव° 3, 1, 1. (यदा) मध्वनि वा निलीयते (स्वगृहे) Shapv. Br. in Ind. St. 1, 40. प्राशनं चास्य क्षिण्यमधुसर्पिषाम् M. 2, 29. पयो दधि घृतं मधु 107. 3, 226. 2, 177. 3, 272. fgg. 4, 39. 247. 8, 328. Jāṭ. 1, 33. मधुसर्पिषी = सर्पिर्मधुनी gaṇa दधिपयश्चादि zu P. 2, 4, 14. gaṇa राजदत्तादि zu 2, 2, 31. मध्वानां भक्षणम् R. 1, 3, 31. 53, 2. मध्वनि मधुकरोभिः (so die ed. Bomb.) संभूतानि नगे नगे 2, 36, 8. विन्दुर्मध्वो रुचिरप्रभः MBh. 12, 13474. °पिङ्ग 3, 17002. °पीतक 3, 2472. °पिङ्गल R. 5, 60, 14. °निभेत्तण Hariv. 11931. °निभनयन Varāh. Lagh. 2, 17 in Ind. St. 2, 287. मधु वै माधिको लब्धा प्रपातं नैव बुध्यते MBh. 2, 2098. 3, 14761. 5, 2044. 2476. 7, 1992. 5464.

11, 38. 12, 11524. °प्रपात 3100. ययारुह्य मध्वान्तमपकृत्य ततो मधु । अत्राश्व च निधनं गच्छेत्कर्मेदं नस्तथोपमम् 286. Suçr. 1, 184, 15. acht Arten Honig 183, 1. 2. Vākasp. zu H. 1214. °वर्ग Verz. d. B. H. No. 941. 933. 986. Verz. d. Oxf. H. 311, b, 14. berauschend: भक्षयत्तः सुगन्धी-नि मध्वनि रसवति च । जगमुः प्रकृष्य ते सर्वे बभूवुश्च मदेतकटाः ॥ R. 5, 60, 9. — मधु तिष्ठति जिह्वाये हृदये तु कृलाकृलम् Spr. 1182. मधु तिष्ठति वाचि योपतां हृदि कृलाकृलमेव केवलम् 2097. अनृतमयवाञ्छधुभिः Çāk. 68, 13. मधुवत् = मध्विव Spr. 2833. = मधुनेव MBh. 2, 2099. — d) Blumensaft AK. 3, 4, 105. H. 1126. H. an. MED. Halā. 2, 33. Verz. d. Oxf. H. a. a. O. Haṭṭāk. bei Uggval. यथा मधु समादत्ते रत्नपुष्पाणि षट्पदः Spr. 2317. 4339. 4687. Çāk. 146. Kumāras. 3, 32. °गृध्र (अलि) Spr. 3282. इह प्रभिवक्त्रमलोदरे मध्वनि मधुकरः पिवति Sāh. D. 10, 8. — e) ein süßes berauschendes Getränk AK. 2, 10, 41. 3, 4, 105. Trik. 2, 10, 14. H. 902. H. an. MED. Halā. 2, 175. Verz. d. Oxf. H. a. a. O. Haṭṭāk. a. a. O. मध्वनि च सुगन्धीनि पीत्वा R. 1, 9, 39. 35. 38. Ragh. 4, 65. R. 1, 3. Megh. 67 (wo मधु र° zu lesen ist). 93. Spr. 94 (Honig oder Wein). 1779. 1934. Varāh. Brh. S. 19, 18. Kaurap. 9. — f) Wasser Naigh. 1, 12. H. an. — 3) m. a) N. des ersten (Frühlings-) Monats des Jahres P. 4, 4, 128. Vārt. 2. AK. 1, 1, 3, 15. Trik. 3, 3, 220. H. 133. H. an. MED. Halā. 1, 114. Verz. d. Oxf. H. a. a. O. Haṭṭāk. a. a. O. Çat. Br. 4, 3, 4, 14. VS. 7, 30. 13, 25. 22, 31. Weber, Nax. 2, 330. fgg. 339. 366. Ind. St. 5, 297. Suçr. 1, 19, 9. Ragh. 11, 7. R. 6, 24. Sūras. 1, 48. Varāh. Brh. S. 46, 85. Pār. 1, 10, 46. VP. 223. Schol. zu P. 4, 3, 20. °मासमहोत्सव Kathās. 10, 87. — b) Frühling H. 229 (Kāma's Freund). Trik. H. an. MED. Ragh. 9, 24. 26. 35 (St. und der Schol. in der Calc. Ausg. Wein). Kumāras. 3, 10. Mālav. 76. Spr. 1719. 2099. 2629. 3186. 3713. 4688. Varāh. Brh. S. 3, 23. 19, 18. Kathās. 4, 29. मधुना मत्तः पिकः Sāh. D. 17, 20. Ueberall könnte auch der Frühlingsmonat gemeint sein. — c) = मधूक, मधुहुम Bassia latifolia Trik. H. an. MED. Verz. d. Oxf. H. a. a. O. Jonesia Asoka H. an. Süßholz Çabdar. im ÇKDr. — d) angeblich so v. a. इन्द्रिय. मधुरिन्द्रियनामिति ततो मधुनिपदनः Hariv. 14949. — e) N. pr. α) eines Asura Trik. H. an. MED. Verz. d. Oxf. H. a. a. O. Haṭṭāk. a. a. O. gewöhnlich in Verbindung mit कैटभ erwähnt; Beide sind Feinde des Vishṇu und werden von diesem getötet. MBh. 3, 498. 13532. 13562. 5, 4414. 6, 3025. 12, 7531. 8265. 13474. Hariv. 2710. 2924. 11461. fgg. 11940. fgg. 14361. Mārka. P. 81, 50. fgg. Verz. d. Oxf. H. 23, b, N. 7. 80, a, 30. 81, a, 13. Verz. d. B. H. No. 340. Rāga-Tar. 1, 262. unter den 23 Feinden des Vishṇu H. 219. unter den 9 Feinden desselben 699. derselbe oder ein anderer Asura Madhu ist Vater des Rākshasa Lavaṇa, den Çatrughna erschlug; er bewohnte Madhuvana, wo Çatrughna die Stadt Mathurā oder Madhurā gründete. Hariv. 2342. 3061. 3143. fgg. VP. 383. Bhāg. P. 9, 11, 14. मधोर्वनम् 1, 10, 26. 4, 9, 1; vgl. 2. मधुवन 2. — β) eines Mannes P. 4, 1, 106. (als Monatsname) eines Sohnes des 3ten Manu Hariv. 424. — γ) eines der 7 Weisen unter dem Manu Kākshusha Mārka. P. 76, 54. — δ) verschiedener Fürsten: eines Sohnes des Vṛsha Hariv. 1897. fg. VP. 418. des Devakshatra Hariv. 1996. fg. VP. 422. Bhāg. P. 9, 24, 5. des Bindumant von der Saraghā (Biene) 5, 13, 13. Arguna's (Kārtavirja's) 9, 23, 26. VP. 417. pl. das Ge-